

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเรียบเรียงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2438 จนถึง ปัจจุบัน ในด้าน หลักสูตร ความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา เวลาเรียน วิธีสอน สื่อการสอน แบบเรียน การวัด และการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้มุ่งศึกษาข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นหลักฐานในทางเอกสาร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Method) โดยรวบรวมข้อมูลโดยตรง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการสอนภาษาอังกฤษมาลำดับเหตุการณ์แล้วจึงตีความหมาย วิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลจากหลักฐานนั้น โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาสมัยต่าง ๆ จากตำราที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ วิทยานิพนธ์ รายงานของกระทรวงธรรมการ/ศึกษาธิการ เอกสารทางราชการ วารสาร บันทึก ระเบียบคำสั่ง หลักสูตร โดยค้นคว้าจากห้องสมุดของศูนย์พัฒนาหลักสูตร สถาบัน กรม กองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารหรือตำราที่ได้จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ

2. วิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูล เพื่อประมวลหาพัฒนาการของการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาในแต่ละสมัย

3. เสนอและสรุปผลการวิจัยในรูปของความเรียง

สรุปผลของการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

การสอนภาษาอังกฤษก่อนมีหลักสูตร

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2391 ในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โดยพวกมิชชันนารีชาวอเมริกัน เริ่มตั้งโรงเรียนเซนต์คัทธ์ (หมายถึงโรงเรียนเอกชนในปัจจุบัน) ขึ้นก่อน ต่อมาจึงได้มีการตั้งโรงเรียนหลวงสอนภาษาอังกฤษทั้งในพระบรมมหาราชวังและสำหรับคนสามัญทั่วไป การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสมัยนั้นอยู่ในวงจำกัดเฉพาะพวกเจ้านายชั้นสูงและข้าราชการเป็นส่วนใหญ่ ในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเริ่มแพร่หลายไปสู่คนธรรมดามากขึ้น และในที่สุดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการเป็นแบบแผนในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป ได้มีขึ้นในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 นับแต่นั้นมาก็มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ความมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสมัยนั้น กำหนดไว้กว้าง ๆ เช่น " . . . ให้สอนอ่าน เขียน และพูดอังกฤษ . . . " " . . . ให้รู้หนังสือภาษาอังกฤษ เขียน อ่าน แปลใช้ราชการได้ดี . . . " เป็นต้น ในครั้งนั้นไม่มีกำหนดเวลาเรียน แต่จะแบ่งเวลาเรียนเป็น เรียนวิชาหนังสือไทยครึ่งวัน และเรียนวิชาหนังสืออังกฤษครึ่งวัน วิชาหนังสืออังกฤษครึ่งวันนั้นอาจเป็นการเรียนวิชาอื่น ๆ ที่ใช้ตำราเรียนเป็นภาษาอังกฤษ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น

วิธีสอนภาษาอังกฤษในสมัยนั้น เนื่องจากผู้สอนเป็นเจ้าของภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ (Native Speaker) ผู้สอนใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ดังนั้นวิธีสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นวิธีสอนแบบตรง (Direct Method) ก่อน ต่อมาเมื่อผู้สอนเริ่มเข้าใจภาษาไทยและพูดภาษาไทยได้ดีขึ้น การสอนภาษาอังกฤษจึงเปลี่ยนวิธีสอนมาเป็นวิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar Translation Method) โดยผู้สอนจะแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้ผู้เรียนฟัง หรือให้ผู้เรียนเปิดหนังสืออภิชานภาษาอังกฤษที่แปลคำภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย นอกจากนี้ ผู้สอนยังให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอีกด้วย เช่น ให้ผู้เรียนแต่งเรียงความ (Essay) พูดโต้วาที (Debate) จัดนิทรรศการ (Exhibition) การพูดในที่ประชุมชน (Declamation) เป็นต้น ในสมัยนั้นยังไม่ค่อยมีตำราเรียน (Text-Books) ใช้ ตำราเรียนต้องสั่งมาจากต่างประเทศ เช่น จากลอนดอน

จากนิวยอร์ก เป็นต้น ผู้สอนจึงใช้วิธีบรรยาย (Lectures) ให้ผู้เรียนฟังเป็นส่วนใหญ่

วิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสมัยที่ยังไม่มีหลักสูตรนั้น ไม่ปรากฏว่าใช้วิธีวัดและประเมินผลอย่างไร สันนิษฐานว่าผู้สอนที่เป็นมิชชันนารีและเป็นเจ้าของภาษาคงจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเอง เพราะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอยู่ในวงจำกัดเฉพาะพวกเชื้อพระวงศ์และเจ้านายชั้นสูง คนที่มีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษมีเพียงไม่กี่คน แต่ถึงแม้จะไม่มี การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการก็ตาม การเรียนการสอนภาษาอังกฤษสมัยนั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะมีคนไทยหลายคนที่ย้ายมาเรียนภาษาอังกฤษจากพวกมิชชันนารีแล้วสามารถใช้ภาษาอังกฤษช่วยราชการงานเมือง โต้ตอบกับชาวต่างชาติได้ เช่น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ หม่อมราโชทัย กรมหลวงวงศาธิราชสนิท กรมหลวงมหิศวรินทรามเรศ นายดิศ และนายโหมต อมาตยกุล เป็นต้น ท่านเหล่านี้ได้เรียนภาษาอังกฤษจากพวกมิชชันนารีตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 3 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2434 (ร.ศ. 110) ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการสอบวิชา เพื่อให้การสอบวิชาภาษาอังกฤษเป็นแบบแผนและมีมาตรฐานเดียวกัน โดยแบ่งการสอบเป็น 6 ชั้น พระราชบัญญัติการสอบวิชาฉบับนี้ได้ใช้ต่อเนื่องมาจนถึงการประกาศใช้หลักสูตรพุทธศักราช 2438

การสอนภาษาอังกฤษหลังจากมีหลักสูตร

หลังจากมีหลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นฉบับแรกในปีพุทธศักราช 2438 แล้ว พัฒนาการของการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาในคานต่าง ๆ มีดังนี้

1. ในคานหลักสูตร

ตั้งแต่หลักสูตรพุทธศักราช 2438 จนถึงหลักสูตรพุทธศักราช 2524 มีหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาที่ประกาศใช้ทั้งสิ้น 15 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 7 ฉบับ ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 6 ฉบับ และช่วงปัจจุบัน 2 ฉบับ ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับให้เรียนในหลักสูตรอยู่จนถึง 12 หลักสูตรคือ ตั้งแต่หลักสูตรพุทธศักราช 2438 จนถึงหลักสูตรพุทธศักราช 2503 หลักสูตรหลังจากนั้นทั้ง 3 หลักสูตร วิชาภาษาอังกฤษเปลี่ยนจากวิชาบังคับมาเป็นวิชาเลือก เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของคน

หลักสูตรที่ใช้มานานที่สุดในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองคือ หลักสูตร พ.ศ. 2464 และหลักสูตรที่ใช้เวลานานที่สุดของช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองคือ หลักสูตร พ.ศ. 2503

การสอนภาษาอังกฤษเริ่มกำหนดให้สอนตั้งแต่ในระดับชั้นการศึกษาที่สูงสุดของหลักสูตรฉบับแรกก่อน แล้วจึงขยายลงมาสอนในระดับชั้นการศึกษาที่ต่ำลงมาเรื่อย ๆ ของหลักสูตรฉบับต่อ ๆ มา เนื่องจากหลักสูตรแต่ละฉบับเรียกระดับชั้นการศึกษาไม่เหมือนกัน มีการเปลี่ยนแปลงชื่อของระดับชั้นการศึกษาเกือบจะทุกหลักสูตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงการศึกษา หรือแผนการศึกษาที่เป็นตัวกำหนดระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตรด้วย นอกจากนี้ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลักสูตรได้แบ่งออกเป็นหลักสูตรสำหรับผู้ชายและหลักสูตรสำหรับผู้หญิงซึ่งมีการเรียนภาษาอังกฤษไม่เท่ากันด้วย ดังนั้นเพื่อให้เห็นพัฒนาการของระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตรฉบับต่าง ๆ ในแต่ละช่วง รวมทั้งระดับชั้นการศึกษาที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษด้วยนั้น สามารถนำมาสรุปในรูปของตารางเปรียบเทียบกับระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตรปัจจุบันได้ดังนี้

ตารางที่ 61 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตร และโครงการศึกษา ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองกับระดับชั้นการศึกษาปัจจุบัน

หลักสูตร และโครงการศึกษา	ชั้นการศึกษา หลัก ปัจจุบัน	อนุบาล	ระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตรปัจจุบัน		
			ประถมศึกษา (6 ปี) (เริ่มเรียนอังกฤษปีที่ 5-6)	มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (3 ปี)
1. หลักสูตร พ.ศ. 2438			ประโยค 1 (3 ปี)	ประโยค 2 (3 ปี)	ประโยค 3 (4 ปี)*
โครงการศึกษา พ.ศ. 2445		ประโยค มูลศึกษา	ประโยคประถม ศึกษา (3 ปี)	ประโยคมัธยม ศึกษา (3 ปี)*	ประโยคมัธยมสูง (2 ปี)
2. หลักสูตร พ.ศ. 2448				ประโยคมัธยม ศึกษา (3 ปี)*	

ตารางที่ 61 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตร และ
โครงการศึกษา ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองกับระดับชั้นการศึกษา
ปัจจุบัน (ต่อ)

หลักสูตร และ โครงการศึกษา	ชั้นการศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
	หลัก	ปัจจุบัน		
3. หลักสูตร พ.ศ. 2450			มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
4. หลักสูตร พ.ศ. 2454		อนุบาล	ประถมศึกษา (6 ปี) (เริ่มเรียนอังกฤษปีที่ 5-6)	มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)
		ประถมศึกษา มูลศึกษา (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
		มัธยมศึกษา พิเศษ(ชาย) (3 ปี)*	มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
		มัธยมศึกษา พิเศษ(หญิง) (3 ปี)*	มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
โครงการศึกษา พ.ศ.2456		มัธยมศึกษา ตอนต้น (3 ปี)*	มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (2 ปี)
5. หลักสูตร พ.ศ. 2456		มัธยมศึกษา ตอนต้น (ชาย)(3 ปี) (ม.1-3)	มัธยมศึกษาตอนกลาง (ชาย)(3 ปี) (ม.4-6)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (ชาย)(2 ปี) (ม.7-8)
		มัธยมศึกษา ตอนต้น (หญิง)(3 ปี) (ม.1-3)*	มัธยมศึกษาตอนปลาย (หญิง)(3 ปี) (ม.4-6)	

ตารางที่ 61 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตร และ
โครงการศึกษา ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองกับระดับชั้นการศึกษา
ปัจจุบัน (ต่อ)

ชั้นการศึกษา หลัก ปัจจุบัน หลักสูตร และ โครงการศึกษา	อนุบาล	ประถมศึกษา (6 ปี) (เริ่มเรียนอังกฤษปีที่ 5-6)		มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
		ประโยค ประถมศึกษา (3 ปี)	ประโยคมัธยม ศึกษาตอนต้น (ชาย)(3 ปี) (ม.1-3)*	ประโยคมัธยม ศึกษาตอนกลาง (ชาย)(3 ปี) (ม.4-6)	ประโยคมัธยม ศึกษาตอนปลาย (หญิง)(3 ปี) (ม.4-6)
6. หลักสูตร พ.ศ. 2464					
7. หลักสูตร พ.ศ. 2471					ประโยคมัธยม ศึกษาตอนปลาย (2 ปี)(ม.7-8)

หมายเหตุ เครื่องหมาย * ในตาราง หมายถึงระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 62 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตร และ
แผนการศึกษา ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองกับระดับชั้นการศึกษา
ปัจจุบัน

ชั้นการศึกษา หลัก ปัจจุบัน และ แผนการศึกษา	อนุบาล	ประถมศึกษา (6 ปี) (เริ่มเรียนอังกฤษปีที่ 5-6)		มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
แผนการศึกษา ชาติ พ.ศ. 2479	ประโยค มูลศึกษา	ประโยค ประถมศึกษา (4 ปี)	ประโยคมัธยม ตอนต้น (3 ปี) [*]	ประโยคมัธยม ตอนปลาย (3 ปี)	เตรียมอุดมศึกษา (2 ปี)
1. หลักสูตร พ.ศ. 2480			ประโยคมัธยม ตอนต้น (3 ปี) (ม.1-3) [*]	ประโยคมัธยม ตอนปลาย (3 ปี) (ม.4-6)	
2. หลักสูตร พ.ศ. 2491					เตรียมอุดมศึกษา (2 ปี)
3. หลักสูตร พ.ศ. 2493			ประโยคมัธยม ศึกษาตอนต้น (3 ปี)(ม.1-3) [*]	ประโยคมัธยม ศึกษาตอนปลาย (3 ปี)(ม.4-6)	
4. หลักสูตร พ.ศ. 2498					เตรียมอุดมศึกษา (2 ปี)
แผนการศึกษา ชาติ พ.ศ. 2503		ประโยค ประถมศึกษา ตอนต้น (4 ปี)	ประโยคประถม ศึกษาตอนปลาย (3 ปี) [*]	ประโยคมัธยม ศึกษาตอนต้น (3 ปี)	ประโยคมัธยม ศึกษาตอนปลาย (2 ปี)
5. หลักสูตร พ.ศ. 2503				ประโยคมัธยม ศึกษาตอนต้น (3 ปี) (ม.ศ.1-3)	ประโยคมัธยม ศึกษาตอนปลาย (2 ปี) (ม.ศ.4-5)

ตารางที่ 62 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการระดับชั้นการศึกษาของหลักสูตร และ
แผนการศึกษา ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองกับระดับชั้นการศึกษา
ปัจจุบัน (ต่อ)

ชั้นการศึกษา หลัก ปัจจุบัน และ แผนการศึกษา	อนุบาล	ประถมศึกษา (6 ปี) (เริ่มเรียนอังกฤษปีที่ 5-6)	มัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย (3 ปี)
6. หลักสูตร พ.ศ. 2518				ประโยคมัธยม ศึกษาตอนปลาย (2 ปี) (ม.ศ. 4-5)

หมายเหตุ เครื่องหมาย * ในตาราง หมายถึงระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ หลักสูตรภาษาอังกฤษยังมีโครงสร้างของหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงใน
แต่ละหลักสูตร โดยกำหนดเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเป็นชั้นปีบ้าง เป็นตอนบ้าง สรุปได้ดังนี้
หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2438, 2448 และ 2450 กำหนดเนื้อหาการสอนเป็นชั้นปี
ว่าแต่ละปีต้องเรียนอะไรบ้าง ต่อมาหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2454, 2456, 2464 และ 2471
รวมเนื้อหาการสอนเป็นตอน เช่น มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนกลาง มัธยมศึกษาตอน
ปลาย ไม่กำหนดว่าแต่ละปีต้องเรียนอะไรมาอย่างน้อยเพียงใด หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2480 และ
2493 ยังคงกำหนดเนื้อหาการสอนเป็นตอนเช่นเดิม แต่มีประมวลการสอนซึ่งแบ่งเนื้อหาการ
สอนออกเป็นชั้นปีว่าในแต่ละปีต้องเรียนอะไรบ้าง หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2491 และ 2498 รวม
เนื้อหาการสอนเป็นตอนเช่นเดิม ไม่มีประมวลการสอน หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 กลับแบ่ง
เนื้อหาการสอนเป็นชั้นปีอีกและกำหนดว่าในแต่ละปีต้องเรียนอะไรมาอย่างน้อยเพียงใด และตั้งแต่
หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาจนถึงหลักสูตรปัจจุบันกำหนดเนื้อหาการสอนเป็นรายวิชา

2. ในด้านความมุ่งหมาย

2.1 ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง กำหนดความมุ่งหมายของการ
เรียนภาษาอังกฤษไว้กว้าง ๆ คือ ให้พอใช้เป็นประโยชน์ได้บ้างและเพื่อใช้เรียนต่อ สำหรับ
รายละเอียดของแต่ละหลักสูตรมีดังนี้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2438, 2448 และ 2450 ไม่กำหนดความมุ่งหมายไว้เป็นลายลักษณ์อักษรทั้ง 3 ฉบับ

หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2454 เป็นหลักสูตรฉบับแรกที่กำหนดความมุ่งหมายในระดับประโยคมัธยมศึกษาว่า "ให้เรียนรู้พอใช้เป็นประโยชน์ได้บ้าง กับให้เป็นหนทางสำหรับเรียนเพิ่มเติมต่อไปด้วย การพูดถือเอาเป็นสำคัญข้อใหญ่" ในระดับประโยคมัธยมศึกษาพิเศษและประโยคมัธยมสูง ไม่กำหนดความมุ่งหมายไว้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2456 กำหนดความมุ่งหมายในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นว่า "ให้เรียนรู้พอใช้เป็นประโยชน์ได้บ้าง กับให้เป็นหนทางสำหรับเรียนเพิ่มเติมต่อไปด้วย" ส่วนในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนกลางได้ยกเอาความมุ่งหมายของระดับประโยคมัธยมศึกษา พ.ศ.2454 มาทั้งหมด ในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายไม่กำหนดความมุ่งหมาย และหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2464 เป็นหลักสูตรที่ลอกเอาความมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ.2456 มาทุกระดับชั้น ความมุ่งหมายจึงยังคงเหมือนเดิม

หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2471 ไม่กำหนดความมุ่งหมาย

2.2 ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบแรก มีความมุ่งหมายกว้าง ๆ คือ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อและการเรียนวิชาอื่น ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2503 และ 2518 เพิ่มความมุ่งหมายในการเรียนให้ครบทักษะทั้ง 4 เรียนวรรณคดีและวัฒนธรรม และให้เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาสำหรับติดต่อกับต่างชาติ สำหรับรายละเอียดของแต่ละหลักสูตรมีดังนี้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2480 ไม่กำหนดความมุ่งหมายเป็นลายลักษณ์อักษร
หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2493 เป็นหลักสูตรฉบับแรกที่กำหนดความมุ่งหมายในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นว่า "ให้รู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นรากฐานสำหรับเรียนเพิ่มเติมและเพื่อช่วยการศึกษาวิชาอื่น ๆ" ส่วนในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดความมุ่งหมายเหมือนประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น แต่มีความมุ่งหมายเพิ่มอีกว่า "เพื่อใช้ประโยชน์ในธุรกิจธรรมดาที่ต้องใช้ภาษาต่างประเทศ" นอกจากนี้ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2493 ยังกำหนดความมุ่งหมายเฉพาะสำหรับราชการสอนเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษแต่ละอย่างไว้ด้วย

หลักสูตรเตรียมอุดมศึกษาฉบับ พ.ศ.2491 และ 2498 ทั้ง 2 หลักสูตร ไม่กำหนดความมุ่งหมายไว้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ทั้งในประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย กำหนดความมุ่งหมายเหมือนกัน สรุปได้ว่า เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามควรแก่ชั้น เพื่อให้มีพื้นฐานในการศึกษาชั้นต่อไป เพื่อเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่เป็นเจ้าของภาษาตามสมควร เพื่อความเจริญในทางความรู้และสติปัญญาของผู้เรียน ให้มีความรู้ทางไวยากรณ์ วรรณคดี ให้เข้าใจถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษาสำหรับติดต่อระหว่างชาติ ให้มีทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ได้ถูกต้องตามควรแก่ชั้น นับเป็นหลักสูตรฉบับแรกที่เน้นทักษะครบทั้ง 4 ทักษะ และเน้นวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาคด้วย

หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 เรียกความมุ่งหมายว่า "จุดประสงค์ของหมวดวิชา" โดยกำหนดจุดประสงค์สรุปได้ว่า เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน และให้เป็นพื้นฐานพอควรแก่การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและการศึกษาเพิ่มเติม ให้ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้ถูกต้องเหมาะสมกับระดับชั้น ให้มีเจตคติที่ดีและนิสัยรักการอ่าน ให้รู้วัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาตามสมควร เพื่อประโยชน์ในการติดต่อและความเข้าใจอันดีต่อกัน ให้เข้าใจถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่ใช้ติดต่อระหว่างชาติ และเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้

2.3 ในปัจจุบัน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 กำหนดความมุ่งหมายโดยเรียกว่า "จุดประสงค์วิชาภาษาอังกฤษ" สรุปได้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนสำรวจและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของคนในด้านภาษาอังกฤษ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเบื้องต้นในการใช้ภาษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและดำรงชีพ และเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ เพื่อเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศอื่น

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 กำหนดเป็น "จุดประสงค์วิชาภาษาอังกฤษ" คล้ายกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 แต่มีเพิ่มว่า "ให้มีพัฒนาการในด้านความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะ" และ "เพื่อฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ให้ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพและการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน"

นอกจากนี้ ในหลักสูตรฉบับปัจจุบันทั้ง 2 หลักสูตร ยังกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาด้วย ในการเรียนการสอนปัจจุบันครูจะต้องกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ของแต่ละบทเรียนออกมาเป็นรายคาบด้วย

3. ในค่านี้อาชีว

3.1 ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีรายการที่ต้องสอน หรือเนื้อหา วิชาภาษาอังกฤษดังนี้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2438 ชั้นประโยค 3 ให้เรียนอ่าน แปล เรื่องความ หักทูด ไวยากรณ์ แต่ง จกหมาย ต่อมาในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2448 ประโยคมัธยมศึกษา ให้ เรียนอ่าน เขียน คัด และแปล ส่วนหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2450 ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับผู้หญิง ให้ เรียนพูด อ่าน เขียน แต่ง แปล ทำสัมพันธและกระจายไวยากรณ์

สำหรับหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2454 ชั้นประโยคประถมศึกษาพิเศษ(ชาย, หญิง) และประโยคมัธยมศึกษา(ชาย) เรียนเหมือนกันคือ อ่าน เขียน แปล แต่ง และพูด ส่วน ประโยคมัธยมศึกษา(หญิง)ไม่กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษ ชั้นประโยคมัธยมศึกษาพิเศษ(ชาย, หญิง) เรียนเหมือนกันคือ พูด เขียน อ่าน แต่งเรื่อง แต่งจกหมาย ข้อความ จินตกรรมวิพนธ์ และไวยากรณ์ และชั้นประโยคมัธยมสูงกำหนดให้เรียน แต่ง พูด จินตกรรมวิพนธ์ เรื่องความ ข้อความ อธิบายความ กระจายประโยค และไวยากรณ์

ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2456 กำหนดให้ชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง ชายและหญิงเรียนเหมือนกันคือ อ่าน เขียน แปล แต่ง และพูด สำหรับประโยคมัธยมศึกษา ตอนกลางชายและประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายหญิงเรียนเนื้อหาเหมือนกันและเนื้อหาเหมือน กับประโยคมัธยมศึกษา(ชาย)ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2454 และชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอน ปลายชายเรียนเนื้อหาเหมือนกับประโยคมัธยมสูงในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2454 ส่วนหลักสูตร ฉบับ พ.ศ.2464 ทุกระดับชั้นกำหนดให้เรียนเนื้อหาเหมือนหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2456 ยกเว้น เฉพาะประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายชายที่นอกจากจะต้องเรียนเหมือนกับหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2456 แล้ว ยังต้องเรียนการท่องจำโคลงที่ตีไม้ไม่น้อยกว่า 100 บรรทัดอีกด้วย

สำหรับหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2471 กำหนดเนื้อหา เป็นอย่างเอกและอย่างโท อย่างเอกต้องเรียน อ่าน เขียน แปล ไวยากรณ์ แต่ง และวรรณคดี ส่วนอย่างโทเรียนทุกอย่างเหมือนอย่างเอก ยกเว้นไม่ต้องเรียนวรรณคดี

3.2 ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีรายการที่ต้องสอนหรือเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษดังนี้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2480 ชั้นประโยคมัธยมต้นเรียน อ่าน หูท ห่องจำ ประสมคำ เขียนตามคำบอก คัด แต่ง ไวยากรณ์ และแปล ชั้นประโยคมัธยมปลายเรียน อ่าน หูท วรรณคดี เขียน แต่ง ไวยากรณ์ และแปล นอกจากนี้ทั้งประโยคมัธยมต้นและปลายต้อง ห่องจำวินิพนธ์ไม่น้อยกว่าปีละ 50 บรรทัดด้วย ส่วนหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2493 ซึ่งเป็นหลักสูตร ในระดับชั้นเดียวกันกำหนดให้ ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นเรียน อ่าน สนทนา คัด เขียน แต่ง แปล และไวยากรณ์ และต้องห่องจำวินิพนธ์อีกไม่น้อยกว่าปีละ 50 บรรทัด ชั้นประโยคมัธยม ศึกษาตอนปลายเรียน อ่าน สนทนา เขียน แต่ง แปล และไวยากรณ์ และเพิ่มการห่องจำท ประพันธ์อีกไม่น้อยกว่าปีละ 80 บรรทัด

สำหรับหลักสูตรระดับเตรียมอุดมศึกษานั้น ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2491 กำหนดให้เรียน ไวยากรณ์ แปล แต่งความ และวรรณคดี ส่วนหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2498 นั้น เรียน แต่งเรื่อง แต่งจดหมาย สนทนาโต้ตอบ อ่าน เขียน ไวยากรณ์ และห่องจำทประพันธ์

ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2503 เน้นเนื้อหาที่เป็นทักษะทางภาษาครบทั้ง 4 ทักษะ และเรื่องวัฒนธรรมด้วยคือ ชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นกำหนดให้เรียน ฟัง หูท อ่าน เขียน ไวยากรณ์ และวัฒนธรรม ส่วนประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนภาษาอังกฤษ แยกต่างกัน 3 อย่างคือ อังกฤษ ก. เรียน ฟัง หูท อ่าน เขียน ไวยากรณ์ และวัฒนธรรม อังกฤษ ข. เรียน ฟัง หูท อ่าน และเขียน และอังกฤษ ค. เรียน อ่าน และไวยากรณ์

ส่วนหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2518 เป็นหลักสูตรเฉพาะชั้นประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลาย กำหนดเนื้อหาออกเป็นรายวิชาจำนวน 18 รายวิชา ทั้ง 18 รายวิชาเป็นการเน้น การเรียนทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะคือ ฟัง หูท อ่าน เขียน และไวยากรณ์

3.3 ในปัจจุบัน

หลักสูตรภาษาอังกฤษปัจจุบันทั้ง 2 หลักสูตรแบ่งเนื้อหาออกเป็นรายวิชา โดยหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มวิชาหลัก, กลุ่มวิชาเสริมทักษะ, กลุ่มวิชาทักษะเฉพาะ และกลุ่มวิชาอ่านอังกฤษเบื้องต้น ส่วนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่ง เป็น 8 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ 1-6, กลุ่มวิชาเสริมทักษะ 1-4, กลุ่มวิชาการ อ่าน 1-6, กลุ่มวิชาพัฒนาทางภาษา 1-2, กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพ 1-2, กลุ่มวิชา

การฟัง-พูด 1-2, กลุ่มวิชาการอ่านเชิงวิเคราะห์ และกลุ่มวิชาการเขียน

4. ในด้านเวลาเรียน

4.1 ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลักสูตรทุกฉบับให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด โดยกำหนดเวลาเรียนไว้มากกว่าวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร รายละเอียดของแต่ละหลักสูตรมีดังนี้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2438 และ 2448 ยังไม่กำหนดเวลาเรียน หลักสูตรที่กำหนดเวลาเรียนเป็นฉบับแรกคือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2450 กำหนดเวลาเรียนมากกว่าวิชาอื่น ๆ หลักสูตรฉบับต่อมาคือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2454 ยังคงให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาอังกฤษ โดยกำหนดเวลาเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าวิชาอื่นเช่นกัน

สำหรับหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2456 และ 2464 ในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนกลาง กำหนดเวลาเรียนร่วมกับวิชาอื่น เช่น ภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศอื่นอีกภาษาหนึ่ง เป็นต้น ทำให้เวลาเรียนของวิชาภาษาอังกฤษยืดยุ่นได้ว่าจะสอนมากหรือสอนน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละโรงเรียน ส่วนในชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดเวลาเรียนไม่รวมกับวิชาอื่น และยังคงกำหนดเวลาไว้มากที่สุดเช่นเดิม

ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2471 ซึ่งเป็นหลักสูตรระดับชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายก็ยังคงกำหนดเวลาเรียนไม่รวมกับวิชาอื่น และกำหนดเวลาไว้มากที่สุดเช่นเดิม

4.2 ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลักสูตรเกือบทุกฉบับยังคงให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาอังกฤษโดยกำหนดเวลาเรียนมากที่สุด ยกเว้นหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ หลักสูตรให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาอังกฤษน้อยลงคือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2480 กำหนดเวลาเรียนภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับสอง (5-5.30 ชั่วโมง) รองจากวิชาอื่น (6 ชั่วโมง) ต่อมาเมื่อมีการใช้หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2493 หลักสูตรฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญต่อภาษาอังกฤษมากขึ้น จึงเพิ่มเวลาเรียนให้มากเป็นอันดับหนึ่งเท่ากับเวลาเรียนของบางวิชาที่มีเวลาเรียนมากเป็นอันดับหนึ่ง (คือ 6 ชั่วโมง) เช่นกัน

สำหรับในระดับเตรียมอุดมศึกษานั้น หลักสูตรให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุดมาโดยตลอด ดังนั้นในหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2491 และ 2498 ไม่ว่าจะเรียนแผนกใดก็ตาม หลักสูตรกำหนดเวลาเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าวิชาอื่น ๆ ทั้งหมด

ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2503 กำหนดเวลาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่าวิชาอื่น แต่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดเวลาเรียนภาษาอังกฤษจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแผนกที่เรียน เพราะแต่ละแผนกเรียนภาษาอังกฤษจำนวนไม่เท่ากัน

ส่วนหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2518 เป็นหลักสูตรแรก ที่เริ่มกำหนดเวลาเรียนออกเป็นรายคาบ ๆ ละ 50 นาที โดยไม่กำหนดเป็นชั่วโมงเหมือนในหลักสูตรก่อนหน้านั้นที่กำหนดเวลาออกเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามหลักสูตรนี้เวลาเรียนภาษาอังกฤษจะเป็นที่คาบต่อสัปดาห์ขึ้นอยู่กับจำนวนรายวิชาที่เลือกเรียน แต่ละรายวิชามีค่าเป็นหน่วยกิต และ 1 หน่วยกิตมีค่าเท่ากับ 1 คาบหรือ 50 นาทีต่อสัปดาห์

4.3 ในปัจจุบัน

หลักสูตรฉบับปัจจุบันทั้ง 2 ฉบับคือฉบับ พ.ศ.2521 และ 2524 กำหนดเวลาเรียนของวิชาภาษาอังกฤษออกเป็นรายคาบ ๆ ละ 50 นาทีเหมือนหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2518 จะใช้เวลาเรียนภาษาอังกฤษที่คาบต่อสัปดาห์ขึ้นอยู่กับจำนวนของรายวิชาที่เลือกเรียน แต่ละรายวิชามีค่าเป็นหน่วยการเรียน และ 1 หน่วยการเรียนมีค่าเท่ากับ 2 คาบหรือ 100 นาทีต่อสัปดาห์

5. ในด้านวิธีสอนและสื่อการสอน

5.1 ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

เนื่องจากจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ในช่วงนี้ต้องการให้ผู้เรียนเรียน อ่าน เขียน คัด พูท แต่ง แปลและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ผู้สอนจึงใช้วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar Translation Method)

ในชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษ ผู้สอนจะแบ่งชั่วโมงการสอนออกเป็นชั่วโมง การอ่าน การแปล การพูท การแต่ง การเขียน ฯลฯ โดยไม่สอนแบบสัมพันธ์ทักษะคือ สอนทุกทักษะทั้ง ฟัง พูท อ่าน เขียน รวมในชั่วโมงเดียวกัน และเนื่องจากเป็นการสอนให้อ่าน แปล เขียน แต่ง ฯลฯ ใ้ สื่อการสอนที่ใช้คือ กระดานดำ แบบเรียนที่เป็นแบบฝึกหัดอ่านและฝึกหัดแปล และพจนานุกรม 2 ภาษา อังกฤษ-ไทย, ไทย-อังกฤษ

5.2 ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ แม้จะเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ แต่เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษยังคงคล้ายกับช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ผู้สอนยังคงใช้วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล มีการจัดทำประมวลการสอนซึ่งเป็นเหมือนคู่มือครู ในประมวลการสอนยังคงแบ่งเนื้อหาออกเป็นอ่าน เขียน แปล ฯลฯ เหมือนเดิม ในช่วงเวลาเรียน ผู้สอนยังคงแบ่งชั่วโมงการสอนออกเป็นอย่าง ๆ โดยสอนทักษะต่าง ๆ ไม่สัมพันธ์กัน

หลังปี พ.ศ. 2483 มีการนำวิธีสอนภาษาแบบตรง (Direct Method) มาใช้พร้อมกับแบบเรียนชุดใหม่ที่ไม่นับการแปล แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้สอนไม่สามารถละทิ้งวิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปลได้อย่างเด็ดขาดแม้แบบเรียนภาษาอังกฤษจะวางแนวเป็นวิธีสอนแบบตรงก็ตาม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของวิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปลที่เข้ามาสู่ประเทศไทยพร้อมกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในครั้งแรก และได้วางรากฐานมาเป็นเวลานาน วิธีสอนภาษาแบบตรงจึงใช้ไม่สู้ได้ผลนัก แม้จะมีการกำหนดให้ใช้สื่อการสอนประเภทรูปภาพและของจริงประกอบในการสอนก็ตาม

หลังปี พ.ศ. 2499 มีการนำวิธีสอนภาษาแบบฟัง-พูด (Audio-Lingual Method) มาใช้พร้อมกับแบบเรียนชุดใหม่ที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับวิธีสอนแบบฟัง-พูด ผู้สอนจำนวนมากเปลี่ยนแนวการสอนโดยหันมาเน้นการสอนทักษะฟัง-พูดมากขึ้น มีคู่มือครู ประมวลการสอน และสื่อการสอนประเภทอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เขยวกันยังคงมีผู้สอนอีกจำนวนหนึ่งที่ใช้วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปลที่ตนเองเคยชินอยู่เหมือนเดิม

ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 มีจุดมุ่งหมายต้องการให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ ดังนั้นในช่วงเวลาเรียนแต่ละชั่วโมง ผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนแปลงการสอนจากเดิมที่แยกแต่ละทักษะออกจากกัน มาเป็นการสอนที่นำทักษะทั้ง 4 มาสอนให้สัมพันธ์กันในชั่วโมงเดียวกัน มีการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอนแต่ละชั่วโมง

5.3 ในปัจจุบัน

ปัจจุบันการสอนภาษาอังกฤษได้รับการปรับปรุงและพัฒนาขึ้นมาก จากเดิมที่ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน (Teacher-Centred) มาเป็น ผู้เรียนมี

บทบาทสำคัญในการเรียนการสอน (Student-Centred) บทบาทของครูจึงเป็นเพียงผู้ชี้แนะและจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักการสำคัญคือ ผู้สอนใช้เนื้อหาในแบบเรียนเป็นแนวทางในการฝึกทักษะทั้ง 4 โดยใช้กิจกรรมและสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วยในการสอน สื่อการสอนในปัจจุบันมีความสำคัญและใช้ควบคู่กับวิธีสอนภาษาอังกฤษแบบใหม่ ๆ ด้วย

การสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน จะต้องสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ของหลักสูตร และต้องสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา มิใช่เป็นการสอนตามแบบเรียนเหมือนในสมัยก่อน

วิธีสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีหลายแบบ แต่วิธีสอนที่กำลังแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากคือ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) นอกจากนี้ยังมีวิธีสอนอื่น ๆ อีกด้วยเช่น แนวการสอนแบบความรู้ความเข้าใจ (Cognitive-Code Approach) วิธีสอนแบบเอกเทศภาพ (Individualized Instruction) แนวการสอนภาษาตามความมุ่งหมาย (Notional Approach) วิธีสอนแบบผสมผสาน (Eclectic Method) เป็นต้น

6. ในค่านแบบเรียน

6.1 ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนกลางใช้แบบเรียนที่พิมพ์ขึ้นในประเทศไทย และเป็นแบบเรียนที่เจ้าของภาษาหรือคนไทยเป็นผู้แต่งขึ้นเพื่อให้นักเรียนไทยเรียนโดยเฉพาะ ส่วนในระดับประถมศึกษาสูงหรือประถมศึกษาตอนปลายใช้แบบเรียนจากต่างประเทศทั้งหมด รายละเอียดของแต่ละหลักสูตรมีดังนี้

หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2438 และ 2448 เป็นหลักสูตรที่ยึดแบบเรียนเป็นหลักโดยกำหนดแบบเรียนลงในหลักสูตร ให้ใช้แบบเรียนชุดบั้นไค 5 เล่ม แบบเรียนชุดนี้เป็นแบบเรียนที่เขียนขึ้นตามแนววิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล แบบเรียนชุดนี้มีหนังสืออธิบายวิธีสอนบั้นไคให้ด้วย ส่วนหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2450 ไม่ระบุแบบเรียน

ในปี พ.ศ. 2451 กังก่องแบบเรียนขึ้นเดิมเรียกว่า กรมแต่งคำรา และเปลี่ยนชื่อเป็นกรมราชบัณฑิตในปี พ.ศ. 2454 มีหน้าที่ตรวจคำราแบบเรียนของเอกชนและอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้ รวมทั้งมีหน้าที่พิมพ์แบบเรียนหลวงด้วย ช่วงหลัง พ.ศ. 2454

เป็นต้นมา มีคนไทยแต่งแบบเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2454 ในชั้นมัธยมศึกษาอังกฤษใช้แบบเรียนชุดบันได ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาพิเศษและมัธยมศึกษาไม่ระบุแบบเรียน

ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2456 เริ่มแบ่งแบบเรียนออกเป็นแบบเรียนที่บังคับ และแบบเรียนที่ไม่บังคับ และหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2464 ยังคงใช้แบบเรียนเหมือนหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2456 รวมทั้งใช้แบบเรียนอื่น ๆ ที่มีผู้แต่งเพิ่มขึ้นด้วย ในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของทั้ง 2 หลักสูตรนี้ไม่ระบุแบบเรียน

หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2471 ใช้แบบเรียนจากต่างประเทศทั้งหมด โดยเฉพาะแบบเรียนไวยากรณ์ยึดตามหลักไวยากรณ์ของเนสฟิลล์

6.2 ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2480 และ 2493 เลิกใช้แบบเรียนชุดบันได และเปลี่ยนมาใช้แบบเรียนตามวิธีสอนแบบตรงคือ แบบเรียนชุด "Direct Method Reader for Thai Students", "New Method Reader", "New Method Composition" และตั้งแต่หลักสูตร พ.ศ. 2480 เป็นต้นมา มีแบบเรียนอาชยานที่กำหนดให้ท่องในทุกระดับชั้นด้วย

ในหลักสูตรระดับเตรียมอุดมศึกษาคือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2491 ไม่ใช้แบบเรียนตามที่เคยใช้ในหลักสูตร พ.ศ. 2471 ใช้แบบเรียนชุดใหม่ซึ่งเป็นแบบเรียนจากต่างประเทศ ค่อมมาเมื่อเปลี่ยนหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2498 ก็เปลี่ยนแบบเรียนใหม่หมด ยังคงเป็นแบบเรียนจากต่างประเทศ มีเพียงแบบเรียนคำประพันธ์เท่านั้นที่กระทรวงศึกษาธิการ แต่งขึ้น สิ่งที่เปลี่ยนแปลงในหลักสูตร พ.ศ. 2498 ก็คือ มีการแบ่งแบบเรียนออกเป็น 3 ประเภท คือ หนังสืออ่านในชั้น หนังสืออ่านนอกชั้น และหนังสือประกอบการเรียน

หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแบ่งแบบเรียนออกเป็น 2 ประเภทคือ แบบเรียนบังคับ และแบบเรียนไม่บังคับ แบบเรียนบังคับส่วนใหญ่ยังคงใช้เหมือนกับหลักสูตร พ.ศ. 2493 ส่วนแบบเรียนไม่บังคับนั้นเพิ่งเริ่มมีขึ้นในหลักสูตรนี้ ในปี พ.ศ. 2508 กระทรวงศึกษาธิการได้ผลิตแบบเรียนชุด "English for Thai Students" ขึ้นมา แบบเรียนชุดนี้เป็นแบบเรียนที่แบ่งเนื้อหาตามแนววิธีสอนแบบฟัง-พูด ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายยังคงแบ่งแบบเรียนเป็น 3 ประเภทเหมือนกับที่แบ่งไว้ในหลักสูตร

เตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2498 แบบเรียนทั้งหมดเป็นแบบเรียนจากต่างประเทศที่นำมาพิมพ์ขึ้นในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการจัดพิมพ์เฉพาะคำประพันธ์ภาษาอังกฤษสำหรับให้ชั้น ม.ศ. 5 ห้องจำเพียงเล่มเดียว

ในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 แบบเรียนส่วนใหญ่คล้ายกับแบบเรียนในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2503 มีเพิ่มเติมเป็นบางเล่ม เพราะแบบเรียนแบ่งออกตามจำนวนรายวิชาของหลักสูตร พ.ศ. 2518 นี้ และแบบเรียนแบ่งออกเป็น 3 ประเภทเรียกว่า แบบเรียนที่กำหนด หนังสือประกอบการเรียน และหนังสือเลือกอ่านเอง แบบเรียนทั้งหมดยังคงเป็นแบบเรียนจากต่างประเทศที่นำมาพิมพ์ในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการจัดพิมพ์เฉพาะคำประพันธ์ภาษาอังกฤษสำหรับให้ชั้น ม.ศ. 5 ห้องจำเพียงเล่มเดียว

สรุปได้ว่า ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและปลายตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2480 และ 2493 และประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 เป็นแบบเรียนของเอกชนซึ่งผู้แต่งเป็นคนไทยหรือเจ้าของภาษาแต่งขึ้นเพื่อให้นักเรียนไทยใช้เรียน รวมทั้งมีแบบเรียนบางเล่มที่กระทรวงศึกษาธิการแต่งขึ้นด้วย แต่ในระดับเตรียมอุดมศึกษาคตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2491 และ 2498 และประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 แบบเรียนล้วนแต่เป็นแบบเรียนที่เจ้าของภาษาแต่งขึ้นซึ่งในระยะแรกต้องสั่งมาจากต่างประเทศ ต่อมาจึงนำมาพิมพ์ขึ้นในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการเพียงแต่มีบทบาทเป็นผู้อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้และอนุญาตให้พิมพ์เป็นคราว ๆ ไป กระทรวงศึกษาธิการจะพิมพ์เฉพาะแบบเรียนอาชยานหรือคำประพันธ์เท่านั้น

6.3 ในปัจจุบัน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 แบ่งแบบเรียนออกเป็น 2 ประเภทคือ หนังสือเรียน และหนังสือเสริมประสบการณ์ แบบเรียนตามหลักสูตรนี้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นแบบเรียนที่เจ้าของภาษาแต่งขึ้นแต่นำมาพิมพ์ในประเทศไทย มีหนังสือคู่มือครูและโครงการสอนให้ด้วย กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทในการผลิตแบบเรียนตามหลักสูตรนี้มากพอสมควร

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 แบ่งแบบเรียนออกเป็น 3 ชนิดคือ หนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา และหนังสือเสริมประสบการณ์ แบบเรียนตามหลักสูตรนี้ทั้งหมดเป็นแบบเรียนที่เจ้าของภาษาแต่งขึ้น และสำนักพิมพ์เอกชนนำมาพิมพ์ในประเทศไทย

มีหนังสือคู่มือครูและโครงการสอนให้มาด้วย กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้และอนุญาตให้จัดพิมพ์เป็นคราว ๆ ไป ไม่มีการใช้แบบเรียนอาชยานหรือคำประพันธ์ในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทน้อยมากในการผลิตแบบเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรปัจจุบัน

7. ในด้านการวัดและประเมินผล

7.1 ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ระยะที่ 1 เมื่อเริ่มมีหลักสูตร อำนวยการและสิทธิขาดในการวัดและประเมินผลอยู่ที่กรมศึกษาธิการทั้งหมด คือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2438, 2448 และ 2450 กรมศึกษาธิการสอบเองทุกระดับชั้น คัดคะแนนเป็นรายบุคคล

ต่อมามีการตั้งกองสอบไล่วิชาขึ้นในปี พ.ศ.2451 อำนวยการวัดและประเมินผลอยู่ที่กองสอบไล่วิชา ทั้งนี้ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2454 กองสอบไล่วิชาสอบเองทุกระดับชั้น คัดคะแนนเป็นรายบุคคลเช่นเดิม

ระยะที่ 2 เมื่อมีโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น กระทรวงธรรมการจึงเริ่มกระจายอำนวยการวัดและประเมินผลไปสู่โรงเรียนและครูผู้สอนโดยให้โรงเรียนสอบชั้นของประโยค ส่วนกระทรวงธรรมการสอบชั้นตัวประโยค คือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2456, 2464 และ 2471 กรมศึกษาธิการสอบเฉพาะชั้นตัวประโยคได้แก่ชั้นประโยคมัธยมปีที่ 3 ประโยคมัธยมปีที่ 6 และ ประโยคมัธยมปีที่ 8 นอกนั้นชั้นอื่น ๆ ทางโรงเรียนสอบเอง และเริ่มคัดคะแนนเป็นร้อยละตั้งแต่หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2456 เป็นต้นมา

ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้ ลักษณะข้อสอบเป็นแบบอัตนัย ให้เขียนตอบจากความรู้ความจำตามเนื้อหา เกณฑ์การตัดสินได้-ตกขึ้นอยู่กับคะแนนการสอบ ปลายปีเพียงอย่างเดียว

7.2 ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ระยะที่ 1 กรมศึกษาธิการยังคงสอบเฉพาะชั้นตัวประโยคเท่านั้นคือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2480 และ 2493 กรมศึกษาธิการสอบเฉพาะชั้นประโยคมัธยมปีที่ 3 และประโยคมัธยมปีที่ 6 นอกนั้นชั้นอื่น ๆ ทางโรงเรียนสอบเอง คัดคะแนนเป็นร้อยละ และการวัดและประเมินผลตั้งแต่หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2480 เป็นต้นมา เริ่มให้ความสำคัญต่อเวลา

เรียนโดยกำหนดว่าหากเวลาเรียนไม่ครบตามกำหนด จะไม่มีสิทธิเข้าสอบไล่ปลายปี ส่วนในระดับเตรียมอุดมศึกษาของหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2491 และ 2498 กระทรวงศึกษาธิการสอบเฉพาะชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 2 ส่วนชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสอบเอง ยังคงคิดคะแนนเป็นร้อยละเช่นเดิม ลักษณะข้อสอบในระชณะที่ 1 นี้ยังคงเป็นแบบอัตนัยให้เขียนตอบวัดความรู้ความจำตามเนื้อหาที่เรียน เกณฑ์การตัดสินได้-ตก ขึ้นอยู่กับคะแนนการสอบปลายปีเพียงอย่างเดียว

ระชณะที่ 2 หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 เริ่มเปลี่ยนแนวการวัดและประเมินผลจากคะแนนปลายปีเพียงอย่างเดียวมาเป็น ให้วัดและประเมินผลจากงานระหว่างปีรวมกับคะแนนการสอบปลายปีด้วย เวลาเรียนยังคงถือเป็นเรื่องสำคัญ หากเวลาเรียนไม่พอจะไม่มีสิทธิเข้ารับการวัดและประเมินผลปลายปีได้ ในระดับชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ม.ศ. 1-2 โรงเรียนสอบเอง ส่วนชั้น ม.ศ. 3 กระทรวงศึกษาธิการสอบ และในระดับชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น ม.ศ. 4 โรงเรียนสอบเอง ส่วนชั้น ม.ศ. 5 กรมวิสามัญศึกษาสอบและเฉพาะชั้น ม.ศ. 5 เท่านั้นที่ยังคงใช้วิธีวัดและประเมินผลได้-ตกจากการสอบปลายปีเพียงครั้งเดียวโดยไม่เอาคะแนนระหว่างปีมารวมด้วย ยังคงคิดคะแนนเป็นร้อยละทุกระดับชั้น ลักษณะข้อสอบในระชณะที่ 2 นี้ เริ่มเปลี่ยนแนวมาเป็นแบบปรนัยให้เลือกตอบ หรือแบบถูก-ผิด และมีข้อสอบแบบอัตนัยบ้างแต่เป็นส่วนน้อย ทั้งข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัยนี้ยังคงเป็นการวัดความรู้ความจำตามเนื้อหาที่เรียน

ระชณะที่ 3 หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2518 เปลี่ยนแนวการวัดและประเมินผลจากเดิมที่เอาคะแนนรวมของทุกวิชามารวมกันคิดเป็นร้อยละแล้วตัดสินได้-ตกมาเป็น การวัดและประเมินผลได้-ตกเป็นรายวิชา ไม่เอาทุกรายวิชามารวมกันตัดสินได้-ตกแบบก่อน การประเมินผลให้ประเมินจากงานระหว่างภาครวมกับคะแนนสอบปลายภาคตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ การประเมินผลต้องให้ครอบคลุมจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม อำนาจและสิทธิขาดในการวัดและประเมินผลทั้งชั้น ม.ศ. 4 และ 5 เป็นของโรงเรียนและครูผู้สอน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน เวลาเรียนยังคงถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้าเวลาเรียนไม่ครบตามกำหนด จะไม่มีสิทธิเข้ารับการประเมินผลปลายภาคเรียน การประเมินผลเปลี่ยนจากร้อยละมาเป็นระดับคะแนนในรูปของตัวเลขตั้งแต่ 0 ถึง 4 ลักษณะข้อสอบในระชณะนี้เป็นแบบปรนัยให้เลือกตอบและแบบถูก-ผิด ยังคงเป็นการวัดความรู้ความจำตามเนื้อหาที่เรียน

7.3 ในปัจจุบัน

ปัจจุบันทั้งหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2521 และ 2524 อำนวยและสิทธิโชคในการวัดและประเมินผลทุกระดับชั้นเป็นช่องทางโรงเรียนและครูผู้สอน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน โดยให้วัดและประเมินผลเป็นรายวิชา และประเมินจากคะแนนงานระหว่างภาครวมกับคะแนนสอบปลายภาคตามอัตราส่วนที่กำหนด การประเมินผลต้องให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา เวลาเรียนถือเป็นเรื่องสำคัญ หากเวลาเรียนไม่พอก็จะไม่มีสิทธิ์เข้ารับการประเมินผลปลายภาคเรียน การประเมินผลให้เป็นระดับคะแนนในรูปของตัวเลขตั้งแต่ 0 ถึง 4 ลักษณะข้อสอบในช่วงนี้เป็นแบบปรนัยให้เลือกตอบที่วัดทั้งความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการถ่ายโอนเนื้อหาด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องพัฒนาการของการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาเห็นได้ชัดเจนว่า หลักสูตรเกือบทุกฉบับให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด เพราะต้องการให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อขั้นสูงขึ้นไป

วิชาภาษาอังกฤษเริ่มกำหนดให้สอนในหลักสูตรของระดับชั้นสูงก่อน แล้วจึงขยายลงไปในระดับชั้นที่ต่ำกว่า การขยายตัวเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ในภายหลังประสบปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถในภาษาอังกฤษ ยิ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอยู่ในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศที่ไม่มีความหมายคือชีวิตประจำวันของนักเรียนด้วยแล้ว ทำให้การสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาไม่บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานความรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนยังต่ำ แมว่านักเรียนจะใช้เวลาเรียนภาษาอังกฤษมานานหลายปีก็ตาม ดังผลการวิจัยของ จรรยา สุวรรณทัตและคณะ (2519 : 53) แห่งสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ที่พบว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนของครูสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูง แต่เด็กนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ

ในค่านหลักสูตร การที่หลักสูตรช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองและหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับสำหรับนักเรียนทั้งประเทศ ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (เปลี่ยนเป็นประถมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503) ทำให้จำเป็นต้องใช้ครูสอนภาษาอังกฤษที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมากในการสอน

ภาษาอังกฤษให้แก่ักเรียนเหล่านั้น แต่จำนวนครูที่มีความรู้ความสามารถในภาษาอังกฤษมีไม่พอ ทำให้บางโรงเรียนต้องจัดครูที่ไม่ถนัดในการสอนภาษาอังกฤษหรือไม่ได้เรียนทางสาขา การสอนภาษาอังกฤษโดยตรงมาทำการสอน การใช้ครูที่ไม่ตรงสาขาวิชาหรือไม่ถนัดในการสอนภาษาอังกฤษมาทำการสอนก็จะทำให้เสียเวลา เสียงบประมาณ และเป็นการลงทุนที่ไม่เพียงแต่สูญเปล่า แต่ยังติดลบด้วยเพราะจะคงคอยตามแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ เมื่อนักเรียนเรียนในชั้นสูงขึ้น และแก้ไขได้ยากเพราะการเรียนภาษานั้นต้องการการวางรากฐานที่ดีและฝึกฝนทำแต่สิ่งที่ถูกต้องมาตั้งแต่ต้น มิใช่มาคอยแก้ไขเมื่อปลายมือ ด้วยเหตุนี้ในหลักสูตรปัจจุบัน วิชาภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นวิชาเลือกเพื่อลดจำนวนนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษให้น้อยลงพอเหมาะกับครูที่มีความรู้ความสามารถอย่างดีในภาษาอังกฤษ แต่จากความเป็นจริงที่ปรากฏ แม้ภาษาอังกฤษจะกลายเป็นวิชาเลือก แต่นักเรียนที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษมีได้ลดจำนวนลงเลย เพราะนักเรียนต่างตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษว่า หากนักเรียนไม่เรียนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาแล้ว จะไม่สามารถศึกษาต่อในระดับการศึกษาชั้นสูงขึ้นไปอีกได้

ในค่านความมุ่งหมาย ในระยะแรกที่มีหลักสูตรยังไม่มีกำหนดความมุ่งหมายไว้เลย ต่อมาเริ่มกำหนดความมุ่งหมายในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนกลาง แต่ก็มีความมุ่งหมายกว้าง ๆ คือ ให้เรียนรู้พอใช้ประโยชน์ได้บ้างและให้เป็นหนทางสำหรับเรียนเพิ่มเติมต่อไปด้วย รวมทั้งเน้นการพูดเป็นสิ่งสำคัญ แต่ปรากฏว่าแม้ความมุ่งหมายจะเน้นการพูดเป็นสิ่งสำคัญ แต่นักเรียนก็ยังไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดีนัก เพราะในการสอนพูดนั้นหลักสูตรกำหนดให้ฝึกอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง มิได้เป็นการฝึกพูดเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับเตรียมอุดมศึกษานั้นหลักสูตรไม่ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้เลย จนกระทั่งถึงหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ที่เริ่มกำหนดความมุ่งหมายเป็นครั้งแรกในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ก็ยังคงเป็นความมุ่งหมายที่กว้าง จนกระทั่งในปัจจุบันหลักสูตรกำหนดความมุ่งหมายหรือที่เรียกว่าจุดประสงค์ของหลักสูตรไว้แคบเข้ากว่าเดิม รวมทั้งมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาด้วย การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันจะประสบผลสำเร็จ ถ้าหากครูผู้สอนดำเนินการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา แต่ตามสภาพความเป็นจริงยังมีครูอีกเป็นจำนวนมากที่สอนตามหนังสือแบบเรียนไม่ได้ยึดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นหลัก จึงทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ในค่านเนื้อหาวิชาและแบบเรียน ในระยะแรกหลักสูตรยึดแบบเรียนเป็นเนื้อหาวิชา ครูจึงต้องสอนตามแบบเรียนซึ่งกำหนดเนื้อหาวิชาเป็น อ่าน เขียน แปล แต่ง ย่อความ และ ไวยากรณ์เป็นหลัก จึงทำให้นักเรียนเก่งในเรื่อง อ่าน เขียน แปล แต่ง ย่อความ และไวยากรณ์ ไปด้วย แต่นักเรียนไม่เก่งในด้านการฟังหรือพูด เพราะเนื้อหาวิชาในแบบเรียนไม่ได้กำหนดให้ฝึกฟังและพูดด้วย แม้ในหลักสูตรระยะต่อมาที่ไม่ยึดแบบเรียนเป็นเกณฑ์ แต่หลักสูตรก็ยังคง กำหนดเนื้อหาไว้เหมือนเดิม รวมทั้งกระทรวงธรรมการก็บังคับให้ใช้แบบเรียนชุดเดิมด้วย นักเรียนจึงอ่อนในด้านทักษะฟังและพูด และเป็นเช่นนี้มาตลอดตั้งแต่เริ่มมีหลักสูตรจนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง สำหรับหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีการใช้แบบเรียนชุดใหม่ แต่หลักสูตรยังคงกำหนดเนื้อหาวิชาออกเป็นค่านต่าง ๆ เหมือนเดิม รวมทั้งการสอนของครูก็ แยกสอนทีละทักษะทีละค่านไม่สัมพันธ์กัน จึงทำให้นักเรียนยังไม่เห็นประโยชน์ของภาษาอังกฤษ แม้แต่ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ที่เน้นเนื้อหาในด้านกรฟังและพูดมากขึ้น แบบเรียนก็เน้น ไปในแนวฟัง-พูดด้วย รวมทั้งนักเรียนมีโอกาสฝึกพูดเลียนแบบตามครูจนพูดได้คล่องแคล่วก็ตาม แต่นักเรียนก็ยังไม่สามารถนำสิ่งที่ฝึกในชั้นเรียนนั้นไปใช้ได้จริง เพราะบางทีสิ่งที่ครูนำมาให้ นักเรียนฝึกพูดนั้นเป็นการฝึกพูดในสิ่งที่ไม่มีความหมายและไม่เป็นจริง จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ เนื้อหาและแบบเรียนที่ใช้อยู่มีการฝึกให้นักเรียนถ่ายโอนการเรียนรู้ และให้สามารถนำภาษาอังกฤษที่เรียนในชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น แต่แบบเรียนบางเล่มก็ยังคงเน้นใน เนื้อหาทางด้านไวยากรณ์มากกว่าจะให้นักเรียนฝึกทักษะทั้งสี่ ดังนั้นผู้สอนและทางโรงเรียน จะต้องพิจารณาแบบเรียนที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรด้วย และมีใช้จะสอน ตามแบบเรียน แต่ควรจะต้องดัดแปลงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาให้เหมาะกับสภาพห้องเรียนและชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไทยด้วย เพราะแบบเรียนปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่เป็นแบบเรียนที่สั่งมาจากต่าง ประเทศที่เจ้าของภาษาแต่งขึ้นและเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับต่างประเทศ ซึ่งมีผลดีในแง่ที่ว่า แบบเรียนจากต่างประเทศมักจะสอดแทรกวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา รวมทั้งเป็นถ้อยคำภาษา ที่เจ้าของภาษาใช้อยู่จริง แต่มีข้อเสียที่ว่า ชื่อของสิ่งของต่าง ๆ หรือชื่อสถานที่ต่าง ๆ เป็นชื่อ ของต่างประเทศซึ่งนักเรียนอาจจะไม่รู้จักหรือคุ้นเคยดีพอ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้อง อธิบายให้นักเรียนได้เข้าใจด้วย

ในด้านวิธีสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาชั้นนั้น ในระยะแรก ๆ ครูใช้วิธีสอน แบบไวยากรณ์และแปล ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหาวิชาของหลักสูตรกำหนดไว้เช่นนั้น นักเรียนจะ ต้องจดจำคำศัพท์ ไวยากรณ์และข้อยกเว้นต่าง ๆ รวมทั้งฝึกการแปลให้มากที่สุดเพื่อนำไปใช้

สอบคัดสินผลการเรียน สิ่งนี้นักเรียนเรียนมานานไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนอ่าน เขียนได้ แต่ฟัง พูดไม่รู้เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษในสมัยนั้นจึงเป็นไปในลักษณะเน้นความรู้ความจำ ไม่ใช่การเน้นทักษะทางภาษาซึ่งเป็นการผิดธรรมชาติของการเรียนภาษา ในหลักสูตรระยะต่อมาคือ หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 การสอนภาษาอังกฤษมีลักษณะเป็นพัฒนาการของการสอนภาษาอังกฤษที่สมบูรณ์ขึ้นคือ มีการจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาโดยให้เรียนทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียนตามลำดับ มีการแนะนำวิธีสอนแบบฟัง-พูดพร้อมทั้งขั้นตอนในการสอนไว้ในคู่มือครู แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงเคยชินกับวิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปลอยู่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าอิทธิพลของวิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปลที่ได้วางรากฐานมาเป็นเวลานานหลายสิบปีตั้งแต่เริ่มมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย ครูจึงเคยชินกับวิธีสอนแบบเดิมมากกว่า การสอนภาษาอังกฤษจึงยังไม่บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ตั้งแต่หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของปัจจุบันมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษได้เสนอแนะวิธีสอนแบบใหม่ ๆ อีกหลายวิธี โดยเฉพาะวิธีสอนเพื่อการสื่อสารเพื่อทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร สื่อการสอนมีบทบาทมากที่สุดในการช่วยส่งเสริมให้การสอนภาษาน่าสนใจยิ่งขึ้น แต่หลักสูตรปัจจุบันจะบรรลุผลได้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการจัดการเรียนการสอน ถ้าครูเข้าใจวิธีสอนได้ดีและทำตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้ ก็จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันคือ การที่มีวิธีสอนแบบใหม่ ๆ หลายวิธี ทำให้ครูจำนวนมากยังไม่เข้าใจวิธีสอนแบบต่าง ๆ อย่างดีพอ จึงทำให้ครูยังคงใช้วิธีสอนแบบเก่า ๆ ที่คุ้นเคยมากกว่า การเรียนการสอนจึงยังไม่บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรเหมือนเดิม ถ้าจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสมตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ก็จะต้องทำให้ครูผู้สอนเปลี่ยนมาใช้วิธีสอนแบบใหม่ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรด้วย

ในด้านการศึกษาและประเมินผล ในระยะแรก ๆ นั้น ระบบการวัดและประเมินผลไม่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาอังกฤษ เพราะกรมศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการสอบเองทุกระดับชั้น ผู้สอนไม่ได้เป็นผู้สอบวัดผลเอง จนกระทั่งถึงหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2456 ที่กระทรวงธรรมการได้กระจายอำนาจไปสู่ครูผู้สอนให้วัดและประเมินผลได้เอง แต่กระทรวงธรรมการยังคงเป็นผู้จัดสอบวัดผลในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6 และ 8 (ม.3, 6 และ 8) อยู่เหมือนเดิม ดังนั้น

ผู้สอนจึงต้องพยายามถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ บอกความรู้ต่าง ๆ ให้นักเรียนจดจำไว้สำหรับสอบให้มากที่สุด เพราะผู้สอนไม่รู้ว่ากระทรวงธรรมการจะออกข้อสอบในเนื้อหาอย่างไร แนวคิด การสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นไปในลักษณะที่เน้นความรู้ความจำ ผู้สอนต้องสอนตามแนวข้อสอบที่เคยสอบผ่าน ๆ มา โดยไม่ได้จุกจุกมุ่งหมายของหลักสูตรว่ามีจุดมุ่งหมายอย่างไร ลักษณะข้อสอบเป็นแบบอัตนัยให้เขียนตอบในสิ่งที่มีความรู้ความจำตามที่ได้เรียนมา จนกระทั่งหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้มอบอำนาจการวัดและประเมินผลให้แก่โรงเรียนและครูผู้สอน ทำให้การวัดผลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะผู้สอนเป็นผู้สอบเอง ผู้สอนรู้ว่านักเรียนเรียนอะไรได้มากน้อยเพียงใดก็วัดผลตามนั้น นอกจากนี้การวัดและประเมินผลยังมีทั้งการประเมินผลก่อนเรียนเพื่อดูความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน การประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู และการประเมินผลหลังเรียนเพื่อตัดสินผลการเรียน การวัดและประเมินผลในปัจจุบันจึงให้ความยุติธรรมต่อผู้เรียนมากขึ้น เพราะผู้วัดและประเมินผลเป็นผู้สอนเองย่อมรู้ความสามารถและเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนไปเป็นอย่างดี แต่ข้อสอบส่วนใหญ่ก็มีลักษณะเป็นแบบปรนัยให้เลือกตอบหรือถูก-ผิด ทำให้นักเรียนเคยชินกับข้อสอบแบบนี้ และเมื่อมีการสอบเขียน ให้นักเรียนเขียนบรรยายรูปภาพ นักเรียนมักจะเขียนไม่เป็นประโยค ผิดไวยากรณ์ และเขียนไม่ค่อยได้ และเนื่องจากปัจจุบันนักเรียนมีจำนวนมาก ผู้สอนต้องการความรวดเร็วในการวัดและประเมินผลจึงนิยมให้นักเรียนสอบข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบหรือถูก-ผิดมากกว่าข้อสอบแบบอัตนัยที่ต้องเขียนตอบ ซึ่งใช้เวลาในการตรวจให้คะแนนมากกว่าและยุ่งยากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม จากสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในปัจจุบันอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนไม่สู้จะสนใจและตั้งใจเรียนเท่าที่ควร โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก ถ้านักเรียนสอบไม่ผ่านก็มีสิทธิ์จบหลักสูตรได้ และหากสอบไม่ผ่านก็ยังมีกำหนดให้สอบแก้ตัวจนกว่าจะผ่านได้ค่อย ไม่เหมือนกับการวัดและประเมินผลในสมัยก่อนที่นักเรียนกลัวกันมาก เพราะหากทำคะแนนรวมของวิชาต่าง ๆ รวมทั้งภาษาอังกฤษได้ไม่ก็สอบไม่ผ่านขั้นนั้น จะต้องเสียเวลาเรียนซ้ำชั้นอีก 1 ปี ปัจจุบันไม่มีการเรียนซ้ำชั้นจึงทำให้นักเรียนไม่สู้สนใจและตั้งใจเรียนภาษาอังกฤษเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากหลักสูตรปัจจุบันมีจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา และในบางรายวิชา มีแบบเรียนให้เลือกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเมื่อบริษัทสำนักพิมพ์ของเอกชนส่งแบบเรียนมาให้ตรวจและขออนุมัติใช้ในโรงเรียนนั้น ควรจะมีการวิเคราะห์กันว่าแบบเรียนภาษาอังกฤษนั้น ๆ เหมาะสมและสอดคล้องตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามรายวิชานั้นมากน้อยเพียงใด เพื่อครูผู้สอนจะได้สามารถเลือกใช้แบบเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้น

2. สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นควรให้ครูที่มีความรู้ความสามารถดีในภาษาอังกฤษเป็นผู้สอน เพราะการใช้ครูที่ไม่ถนัดหรือไม่ตรงตามสาขาวิชา มาสอน จะทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ เพราะนักเรียนจะได้รับความรู้ไปผิด ๆ และต้องเสียเวลาแก้ไขอีกเมื่อนักเรียนเรียนในชั้นสูงขึ้น ทั้งจะแก้ไขได้ยากเพราะเรื่องของการเรียนภาษานั้นเป็นเรื่องของการวางรากฐานที่ถูกต้อง และฝึกฝนทำแต่สิ่งที่ถูกต้องมาตั้งแต่แรก จึงจะได้ผลสมตามความมุ่งหมาย

3. สำหรับศึกษานิเทศก์ภาควิชาภาษาอังกฤษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากหลักสูตรปัจจุบันเน้นการสอนภาษาอังกฤษเพื่อนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันได้ จึงควรมีการแนะนำและเผยแพร่วิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้แก่ครูทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมากขึ้น เพื่อให้ครูทั้งประเทศได้เข้าใจตรงกัน และสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และควรส่งเสริมให้กำลังใจแก่ครูในการคิดค้นหาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งการผลิตอุปกรณ์การสอนแบบง่าย ๆ ด้วย

4. สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากปัจจุบันในการวัดผลมีการใช้แบบสอบแบบปรนัยชนิดให้เลือกตอบหรือถูก-ผิดมาก ทำให้นักเรียนไม่สนใจในการเขียน เขียนสะกดคำไม่ถูก ลายมือเขียนภาษาอังกฤษอ่านยาก รวมทั้งเขียนข้อความเป็นประโยค เป็นเรื่องไม่ค่อยได้ ดังนั้นในการสอบวัดผลจึงควรมีการทดสอบแบบอัตนัยให้เขียนตอบบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้สนใจในการเขียนภาษาอังกฤษมากขึ้น

5. สำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาทักษะและต้องการการฝึกฝนมาก ๆ จะทำให้มีทักษะมากขึ้น ลำพังจะอาศัยฝึกแต่เฉพาะในห้องเรียนคงจะไม่เพียงพอ เพราะเวลาเรียนในชั้นเรียนมีจำกัด และเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษมีมากกว่าที่ผู้สอนจะสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาทั้งหมดได้ ดังนั้นผู้เรียนควรรหาโอกาสศึกษาภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนด้วยตนเองทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาการของการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูสอนภาษาอังกฤษ เพราะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการผลิตครูออกไปสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. ควรมีการประเมินสัมฤทธิ์ผลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย